

ERASMUS+
Joint Mentorship

Better Cooperation for Better VET

***Erasmus+ Заједничко менторство: Боља сарадња за
боље стручно образовање***

СИСТЕМАТСКЕ СМЕРНИЦЕ О САРАДЊИ И КОМУНИКАЦИЈИ ЗА КВАЛИТЕТНО СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ

Средња стручна школа Пирот

Садржај

1. Увод	3
2. Дефинисање улога и одговорности актера	5
Обавезе ученика:	5
Обавезе школе:	5
Обавезе наставника стручних предмета:	6
Обавезе инструктора:	6
Обавезе правног лица које је са родитељима склопило уговор:	7
Обавезе родитеља:	8
3. Значај и начин успостављања отворене комуникације	9
4. Начин прилагођавања комуникације различитим заинтересованим странама	9
5. Јасно дефинисање циљева и очекивања	12
Шта ученик очекује од ментора?	13
Шта ученик очекује од школе/наставника?	13
Шта инструктор очекује од школе/наставника?	14
6. Подршка и оснаживање инструктора	14
7. Укључивање ученика са потешкоћама у реализацију учења на радном месту	15
Улога наставника и инструктора	16
Одговорности и обавезе родитеља/старатеља	17
8. Примери добре праксе	18
Сарадња Компаније Тигар Тајерс і Средње стручне школе из Пирота	18

1. Увод

Драги Корисниче,

пред вама су Смернице за бољу сарадњу и комуникацију заинтересованих страна у реализацији практичне наставе, које имају за циљ да унапреде ову кључну етапу у образовном процесу.

Наиме, данас је већ потпуно јасно да нове технолошке промене у сви делатностима доводе до повећања захтева за квалификацијом. Стога је стручно образовање, садржајно и методички, све више усмерено на развој вештина професионалног, личног и социјалног рада са посебним акцентом на уважавање кључних компетенција и заштиту животне средине. А да бисмо успели у остваривању свих ових циљева, у условима брзог економског развоја, укључивање привреде у стручно оспособљавање једноставно постаје неопходност. У данашњем времену мобилности, нових технологија, конкуренције и других изазова које доносе савремени услови и начини живота и рада, једноставно није могуће остварити висококвалитетно стручно образовање ако се оно не одвија у реалном економском окружењу.

Посебно успешан облик учења у области стручног образовања која се спомиње у савременој педагошкој литератури о образовним системима јесте учење на радном месту.

Учење на радном месту је посебно успешан облик учења заснован на принципима да је исти део формалног образовања и да води до државно признате квалификације и да практична настава комбинује обуку на радном месту са образовањем у школи.

Практична настава комбинује систематске, дугорочне периоде обуке који се смењују између радног места и образовне институције.

Учење на радном месту се такође препознаје као начин да се помогне младима да се суоче са свим изазовима који их чекају у будућности и верују да образовање мора да унапреди разумевање наученог.

Посебност овог система је да општеобразовне предмете и стручно теоријски део стручне праксе изводи образовна установа за средње стручно образовање, а практични део обавља лиценцирани (овлашћени) занатлија или правно лице. Средње стручно образовање и усавршавање одвија се у интеракцији ученика, наставника, ментора у привреди, родитеља, послодаваца. То је сусрет школе и привреде, света учења и света рада, школског и учења заснованог на раду, мотивисан заједничким циљевима – стицање компетенција потребних за тржиште рада усклађених са личним потенцијалом ученика. Настава у школи и практична настава у радионици се одвијају паралелно и треба да буду садржајно/методички повезане, а то је немогуће без праве сарадње, односно партнерства.

У дуалном систему образовања веома је важно да се теоријска и практична настава међусобно допуњују.

Сарадња не подразумева само обезбеђивање места за практичну наставу, већ заједничку имплементацију образовних садржаја и њихово осавремењавање у складу са потребама привреде, а то се не може остварити уколико се не унапреди и доследно примењује сарадња између свих актера у процесу спровођења практичне наставе на радном месту. За реализацију квалитетног учења кроз рад посебно је важна сарадња школа и привредних субјеката код којих се обавља учење кроз рад. Сарадња и комуникација су кључни јер доносе бројне користи свим укљученим странама. Ученици имају прилику да уче од најкомпетентнијих људи (наставника у школи и инструктора из компанија), послодавци са друге стране имају прилику да препознају потенцијалне таленте који могу постати њихови запослени у будућности, али и да изграде позитивну слику у заједници. Образовне институције постају све релевантније и боље одговарају на потребе тржишта рада. Коначно, квалитетном сарадњом и сами родитељи могу боље да подрже сопствено дете у овладавању вештинама занимања које је одабрао за свој будући позив.

Стога апелујемо на све заинтересоване стране да прихвате Смернице за бољу сарадњу и комуникацију у реализацији учења кроз рад и да заједничким снагама створе подстицајно окружење за развој професионалних компетенција и вештина наших ученика. Само заједничким партнерством можемо обликовати будућност образовања, које ће трајно одговарати захтевима савременог друштва и тржишта рада.

2. Дефинисање улога и одговорности актера

Сваки актер у стручном образовању има своју улогу која доприноси ефикасности и квалитету процеса, посебно практичној настави и учењу кроз рад.

Обавезе ученика:

- редовно похађа наставу а у случају одсуства обавештава разредног старешину о разлогу одсуствовања, одсуствовање оправдава родитељ уколико је одсуствовао до три дана, за више од три дана доноси лекарско оправдање у року од осам дана од повратка у школу,
- редовно испуњава обавезе из наставног плана и програма и уговора који је потписао са компанијом,
- поступа у складу са упутствима које издаје школа и компанија за време које проводи на настави као и редовност похађања наставе,
- придржава се мера заштита на раду,
- поступа у складу са прописима о заштите на раду,
- уредно води дневник у току практичне наставе и редовно га доноси на преглед у школу,
- чува имовину и пословну тајну послодавца,
- коректно се понаша према другим ученицима, менторима, инструкторима и другим запосленим лицима.

Обавезе школе:

- омогућити ученицима да стекну стручно теоријска знања и да развијају стручне
- компетенције у области које се образују,

- продубљују стручно-практична знања и вештине и унапређују опште образовање,
- израдити план за сваку годину посебно по данима који ће се провести у компанији,
- обезбедити стручно усавршавање наставника стручних предмета.

Обавезе наставника стручних предмета:

- планира извођење наставе у компанији,
- пружа педагошку помоћ менторима тј. инструкторима у компанији,
- обилази ученике у компанији,
- води евиденцију о реализацији наставе у компанији,
- у сарадњи са инструкторима проверава и оцењује стечене стручне компетенције,
- прати ученика у току полагања практичног дела матурског испита код послодавца,
- сарађује са родитељима што се тиче напредовања ученика.

Обавезе инструктора:

- подучава све ученике поштујући принцип једнакости и индивидуалности сваког ученика,
- у настави уважава индивидуалне разлике ученика (интелектуалне, понашање, култура, етничке, верске, социо-економске, полне и друге),
- припрема ученика и обезбеђује најбољу могућу обуку у радном окружењу водећи рачуна о садржају прописаног наставног плана и програма,
- упознаје ученика са радним задацима, алатима и прибором који ће користити,
- охрабрује ученика, смањује његову несигурност и страх, јасно изражава очекивања,
- проверава како ученик напредује у стицању вештина и компетенција неопходних за рад у струци,
- старају се о образовању ученика,
- уочавају и похваљују труд и залагање ученика,

- подстичу ученике да прате и посматрају свој напредак,
- дају ученику повратну информацију о напретку,
- утучу на развој социјални компетенција ученика,
- брину о здрављу ученика и штите га од опасности по здравље(физички, психички, ментални),
- води рачуна о учениковим slabим и jakim странама и оставља му могућност за развој,
- обавештава наставника који је задужен за праћење практичне наставе о свакој промени у понашању ученика (промене расположења, агресивност, алкохолизам, модрице, недостатак сна),
- укључује ученике у све фазе процеса рада према вештинама и знањима која је стекао,
- поштује мере заштите на раду како би био добар пример ученицима,
- редовно евидентира похађање практичне наставе у компанији,
- континуирано прати и вреднује постигнућа ученика,
- редовно попуњава и проверава педагошку свеску ученика,
- врши самовредновање планираног,
- на основу резултата евалуације остварености исхода учења дефинише нове циљеве учења,
- сарађује са родитељима и школом.

Обавезе правног лица које је са родитељима склопило уговор:

- обезбеђује инструктора ученику током обављања практичне наставе у компанији,
- обезбеђује ученику неопходне услове за стицање потребних квалификација,
- обезбеђује и спроводи прописане мере заштите на раду,
- оспособљава наставника који прати практичну наставу да може да прати и води исту,
- води документацију о похађању практичне наставе,
- редовно плаћа уговорену месечну надокнаду,

- испуњава друге обавезе које произилазе из Уговора.

Обавезе родитеља:

- закључује уговор са правним лицем које представља компанију,
- сарађује са инструкторима и школом,
- обавештава инструкторе и школу о потешкоћама ученика уколико их има,
- редовно се информишу о специфичним потребама ученика и могућностима
- прилагођавања уколико их има,
- прати редовност похађања ученика,
- не оправдава неоправдане изостанке и неодражене часове вежби,
- поштује инструкторе код којих је ученик на практичној настави.

Током наставе и учења могу настати проблеми у остваривању сарадње. Могу бити резултат неодговорног понашања једног од учесника или из школе или из компаније. Потребно је бити стрпљив њиховом решавању. Први корак је да се идентификује проблем, након тога се налази ефикасан начин за превазилажење потешкоћа. Потребно је да се сви фокусирају на могућностима проналажења решења а не на тражењу кривца.

Проблеми у сарадњи са школом могу бити недостатак остваривања исхода учења, неодговарајући распоред часова теоријске и практичне наставе, недостатак наставника за праћење ученика, непружање повратних информација о напредовању ученика, непоштовање законске регулативе и др.

Неодстатке у сарадњи родитеља са инструкторима потребно је решавати у сталној комуникацији са школом.

3. Значај и начин успостављања отворене комуникације

Комуникација у образовању подразумева интеракцију – преношење поруке, али и дефинисање односа – према поруци и међусобном односу пошиљаоца и примаоца поруке, онога који предаје и онога који учи. Не комуницирамо само кроз изговорену реч, већ и кроз говор тела, понашање, гестове и изразе лица. Поруке се шаљу, преносе и примају. Путују од пошиљаоца до примаоца поруке. Пошиљалац обликује информацију у поруку коју жели да пренесе одређеном рутом до примаоца поруке. Информација као важан елемент комуникационог ланца (пошиљалац, порука, канал, прималац) увек садржи нешто ново са становишта особе која је шаље. Свака послата порука носи садржај, осећања и однос. Улога комуникације је да преноси и прима поруке, али и да решава конфликте и проблеме.

4. Начин прилагођавања комуникације различитим заинтересованим странама

Током година, инструктори у компанијама ће образовати индивидуално различите ученике (интелектуално, културолошки, етнички, верски, социо-економски, различитог пола и слично). Неки ће бити жељни да што пре савладају вештине професије за коју се образују, други ће бити стидљиви, пуни сумње у сопствене способности, трећи ће бити непослушни, немирни, а неки незаинтересовани за професију за коју се образују. Да би учење кроз рад било успешно, потребно је сваком од њих приступити на одговарајући начин и развити одговарајућу комуникацију. Управо је ова адаптација комуникације кључна за подстицање мотивације и бољег ангажовања ученика на практичној настави.

Комуникација на часу је дијалог између ученика и наставника, а током учења кроз рад у дијалог је укључен и инструктор из привреде. Пожељно је да комуникација, било у школи или на послу, буде једноставна, транспарентна, кратка и јасна. Због тога је изузетно важно у комуникацији користити једноставне и кратке реченице, али и стручне термине јер ученик треба да научи значење ових речи. Кад год је то могуће, користите примере како би ученик могао да повеже оно што је већ познато и да боље запамти релевантне појмове. Такође, изузетно је важно подстицати

стварање „слика у глави“ код ученика. У процесу учења важан је и процес и околности у којима се одвија. За квалитетну комуникацију током практичне наставе у компанији кључан је коректан однос са ученицима, а таква комуникација је поткрепљена разговором о прихватању. Претпоставља да знамо да слушамо са емпатијом и говоримо у форми личних изјава – ЈА порука (директних, непосредних, личних – „Тужи ме када не поштујеш договорене рокове.“). Нажалост, у комуникацији су често присутне ТИ-поруке (претећи, одбојни негативни утицај – „Никад не завршите задатак на време“) и МИ-поруке (нејасан, индиректан, слаб утицај на ученике).

Практична настава ће бити успешнија ако је инструктор усмерен на ученика и заједнички рад, брижан, отворен, емпатичан и искрен, ако активно слуша и чује своје ученике и подстиче односе међусобног поштовања и разумевања. Активно слушање подразумева показивање интересовања, покушај разумевања емоција и порука, њихово тумачење, али и покушај памћења онога што смо чули. Постављање питања, разјашњавање нејасних изјава, препознавање неизговорених мисли или емоција, размишљање, парафразирање и сумирање помажу у томе. Изузетно је важна мотивација кроз похвале и признања, указивање на грешке као прилике за учење и повратне информације о раду и напредовању у учењу. Основни елементи квалитетне комуникације биће задовољени ако инструктор добро обликује циљ и сврху поруке, успоставља добар однос са учеником, прати реакције и успешно даје подстицајну повратну информацију. Повратне информације које подржавају су повратне информације које:

- процењује конкретну ситуацију, а не личност ученика
- изражава јасна очекивања у вези са конкретним задатком
- истиче поверење у ученикове способности и његову спремност за сарадњу
- пружа могућност избора.

Инструктор у компанијама се може наћи у ситуацији конфликта због превеликих очекивања од ученика, непажње и неодговорног приступа ученика раду и учењу,

непоштовања мера безбедности, неодговарајуће комуникације, непоштовања законских одредби, непоштовања законских одредби.

Управо због наведених ситуација изузетно је важна сарадња и редовна комуникација како са наставницима тако и са родитељима ученика.

Добро увођење ученика и припрема за практичну наставу у компанијама скраћује време прилагођавања и обезбеђује добру сарадњу. То је прилика да ученик сазна шта се од њега очекује и учествује у доношењу правила понашања. На овај начин инструктор ће упознати свог ученика, његове снаге и могућности. Пожељно је да на првом састанку присуствује родитељ ученика како би био упознат са свим детаљима у вези са практичном наставом његовог детета.

Уколико ментор или наставник процени да се ради о повученом ученику, односно ученику коме недостаје самопоуздања, онда треба приступити посебном приступу. Пре свега, потребно је створити атмосферу у којој ће се ученици осећати безбедно и прихваћено, што се може постићи разумевањем потреба и осећања ученика. Неопходно је активно их саслушати и обезбедити им довољно времена да изразе своје одговоре или идеје.

Редовно хвалити и мале успехе и напредак ученика. Исто тако, охрабрити и пружити подршку ученику у ситуацијама које за њега представљају изазов. Зато је изузетно важно поставити реалне циљеве и помоћи ученику да до њих дође корак по корак. Примените индивидуални приступ у свакој ситуацији. Подстицање ученика да раде заједно или у малим групама може помоћи у изградњи самопоуздања. Ученици ће се осећати мање изложено ако раде у сарадњи са другим ученицима, али ће постепено развијати комуникацијске вештине. За инструктор буду стрпљиви и доследни у подршци како би постепено градили поверење ученика у сопствене способности.

Искуства показују да се у одређене образовне профиле уписују ученици који нису желели да се школују за одређено занимање и који нису посебно заинтересовани за учење на радном месту. Комуникација са оваквим ученицима захтева стрпљење, креативност и посебан приступ за подстицање њихове мотивације. Било би

изузетно корисно сазнати шта ове ученике интересује ван школе, јер би могли да повежу оно што треба да науче са својим интересовањима. Повезивањем наставних садржаја са интересовањима ученика можемо их додатно мотивисати да уче и развијају вештине. На пример, ученике треба упознати са што више коначних резултата из струке како би разумели шта могу да науче и постигну ако овладају вештинама професије за коју се образују. Заинтересовани ученици често знају како да подстакну креативност и иновативност код својих инструктора, јер особа која је мајстор одређеног занимања, а ушла је и у предузетничке воде, добро зна шта се тим занимањем може постићи и самим тим најбоље мотивише младе људи.

Незаинтересованост је често резултат различитих фактора као што су спољни утицаји или лични изазови. Важно је показати разумевање и подршку ученицима како би им помогли да пронађу мотивацију за учење.

5. Јасно дефинисање циљева и очекивања

Крајњи циљ формалног образовног процеса је развој компетенције за живот. Компетенције су усмерено и координисано успешно деловање знања, вештина, ставова и различитих квалитета на одређени проблем, а изражавају се самосталношћу и одговорношћу. То је могућност самосталног и одговорног решавања конкретног проблема. Важно је ученицима дати оптимално тешке задатке, нешто захтевније од њиховог тренутног нивоа. Тада могу самостално да их решавају, што позитивно утиче на развој самопоуздања, самопоштовања, истрајности и мотивације за рад.

У дуалном систему изузетно је важно да се сва места на којима се изводи теоријска и практична настава међусобно допуњују. Такав систем образовања може бити успешан само ако наставници средњих стручних школа и инструктори сарађују и заједнички планирају исходе учења. Такође, свакој страни (инструктор, наставник, ученик) у процесу учења кроз рад мора бити јасна његова улога у образовном процесу и очекивања која други актери имају према њему. На почетку важно је дефинисати реалне, јасне, разумљиве циљеве и припремити ученике за могуће

потешкоће и разочарања како не би одустајали. Важно је неговати став да је грешка прилика за учење и усавршавање.

Шта ученик очекује од ментора?

Пре свега, подршка инструктора у савладавању професионалних вештина које је одабрао за свој будући позив. Да би успешно савладао ове вештине, ученик очекује да му инструктор приступи индивидуално. Очекује и да га инструктор мотивише и инспирише за професију за коју се школује. Такође, ученик очекује да га инструктор упозна са сопственим радним достигнућима, позитивним странама његовог посла, али и проблемима са којима се сусреће у свом послу. Од свог инструктора очекује да буде ауторитет, да му пружи темељно разумевање струке, да буде врхунски стручњак у својој струци, али и да има способност да на разумљив начин пренесе знање на млађе генерације и да му омогући да примени теоријска знања која је савладао у школи. Будући да привредни субјект не може да опстане на овако изазовном тржишту без сталног прилагођавања технолошким променама, ученик очекује да од свог инструктора добије релевантне садржаје који ће укључивати најновије технолошке иновације.

Шта ученик очекује од школе/наставника?

Ученик од школе очекује одговарајућу средину која ће га подстицати да активно учествује у стицању знања и вештина у занимању за које се образује. Очекују квалитетне наставнике и наставу која ће им бити структурирана и прилагођена. Од школе ученик очекује да учи за живот, а не за оцене. Ученици често имају осећај да у школи науче много тога што нема практичну примену и да не стичу низ важних животних вештина. Они уче много чињеница, дефиниција, генерално превише теорије, а премало о примени знања у животу. Осим тога, садржаји различитих предмета уопште нису повезани. Даље, желе и квалитетне наставнике који примењују савремене наставне методе и омогућавају им да уче кроз примере, а не само теорију. Ученици воле када у школу долазе други стручњаци и подстичу их у одређеним предметним областима и раду са даровитим ученицима. Желе да уче на примерима из живота, јер такво учење, осим што је занимљивије, показује и како

се неко знање примењује и како разуме зашто нешто уче. Они желе и практичнији рад, јер тако лакше памте. Ученици процењују да недостаје дискусија са ученицима на часу.

Шта инструктор очекује од школе/наставника?

Инструктори у компанијама очекују добру комуникацију са школама и родитељима, као и веће интересовање ученика за задатке током практичне наставе. Такође, важан аспект је омогућити наставницима да се упознају са радионицама и стекну увид у савремене технолошке и друге процесе у одређеним професијама. Од наставника очекују и помоћ у решавању проблема који се јављају у раду са ученицима, као и упутства да исходе учења ученици морају да стекну у оквиру практичне наставе у компанијама. Од самих наставника очекују да буду мотивисани за рад и поседују потребна стручна знања. Такође, сматрају да је важан аспект омогућити наставницима да се упознају са радионицама и стекну увид у савремене технолошке и друге процесе у одређеним професијама.

6. Подршка и оснаживање инструктора

Пружање подршке и оснаживање инструктора требало би да буде задатак свих кључних актера у стручном образовању – школа, надлежних министарстава и других институција. Наиме, с обзиром на то да инструктори имају кључну улогу у реализацији практичне наставе у компанијама, потребно им је пружити сталну подршку. То подразумева, пре свега, обуку инструктора са циљем унапређења знања и вештина неопходних за менторство ученика. У том делу, е-платформа развијена у оквиру овог пројекта сигурно ће бити од велике помоћи. Е-платформа је осмишљена као промотивно, образовно и комуникационо средство које ће користити ученици, стручни наставници и инструктори. Главне функционалности е-платформе су јавни део који има функцију блога где се налазе чланци, примери добре праксе, сведочења, информације о законском оквиру и често постављана питања из области стручног образовања и дуалне наставе. Поред тога, е-платформа ће садржати и мапу е-менторства за праћење рада ученика на практичној настави, као и креирање ученичког портфолија, а имаће и уграђен

комуникациони алат који ће омогућити лакшу комуникацију између послодавца и школа међусобно као и са учеником. Такође, е-платформа ће укључити приступ е-модулима из области педагогије рада за менторе.

Инструкторима треба дати смернице и структуру за рад са ученицима. Било би изузетно корисно прикупити примере различитих проблема са којима се инструктори сусрећу у привреди, како би се различите теме обрадиле на семинарима/радионицама кроз игре улога (нпр. ученик долази на праксу пијан, крађа новца и материјала, уништавање угледа, коришћење мобилних телефона, нерад на практичној настави, запуштено здравствено стање ученика и сл.).

Пракса одржавања родитељских састанака са инструкторима на почетку и на крају школске године би побољшала комуникацију између свих актера. На почетку се договарају активности које се планирају реализовати, а на крају школске године анализирају се завршене и реализоване активности и дају предлози за унапређење. Редовно праћење напредовања ученика од стране наставника и правовремено информисање и повратне информације инструкторима је од пресудног значаја за успех. Очекује се да ће е-мапа приправништва која се развија бити изузетно користан алат управо у праћењу напретка и благовременом уочавању проблема ученика на учењу кроз рад од стране наставника, инструктора и самих родитеља.

Обезбеђивање подршке инструктора уколико се нађу у проблемима током практичне наставе је изузетно важно, а такође би било корисно осмислити захвалнице или неку врсту признања за труд инструктора.

7. Укључивање ученика са потешкоћама у реализацију учења на радном месту

Циљ је да се сваком ученику обезбеди окружење са једнаким условима за учење како би се смањиле баријере и превазишле индивидуалне разлике.

Подршку ученицима са тешкоћама пружају родитељи/старатељи, чланови одељенског већа, инструктори, стручни сарадници, а по потреби и други специјализовани стручњаци укључени у подршку ученика.

Циљ је да се сваком ученику обезбеди окружење са једнаким условима за учење како би се смањиле баријере и превазишле индивидуалне разлике.

У систему васпитања и образовања ученика са тешкоћама изузетно је важно обезбедити разумну адаптацију која подразумева приступ школској средини, одговарајуће програме/наставне планове и програме образовања и облике образовања, стручну подршку и педагошко-дидактичку адаптацију у складу са развојним карактеристикама и индивидуалним потребама ученика како би се омогућило његово равноправно учешће у образовном процесу са осталим ученицима и на тај начин спречила његова дискриминација по основу инвалидитета. Принцип разумног прилагођавања подразумева тежњу ка осамостаљивању ученика у школском окружењу. Међутим, обезбеђивање разумне адаптације ученику са сметњама у развоју не ослобађа ученика обавезе извршавања задатака и стицања компетенција по одговарајућем програму/наставном плану и програму образовања, већ само прилагођавање начина њиховог остваривања.

Улога наставника и инструктора

- инструктори треба да прате и уочавају евентуална одступања у психофизичком развоју, понашању и/или животним околностима ученика
- инструктори треба да упознају школу или наставника са запажањима
- наставници треба да обавесте стручне сараднике школе о уоченим одступањима и сарађују са родитељима/старатељима
- инструкторе треба да обавести наставник задужен за праћење ученика о потешкоћама које има ученик
- наставник треба да пружи помоћ инструктору у погледу прилагођавања наставе тешкоћама које његов ученик има
- у складу са специфичним потребама ученика и у сарадњи са стручним сарадницима
- школе да прилагођавају окружење, поступке, методе и облике рада и да креирају и
- применити индивидуализоване материјале за учење,
- учествују са стручним сарадницима школе у изради школске документације за праћење напредовања ученика и креирање стручних мишљења и предлога за најприкладнији вид и облик подршке ученицима са сметњама у развоју

- прилагођавају активности, евалуацију, методе и стратегије учења и наставе образовне потребе ученика са сметњама у развоју
- стварају повољну средину за укључивање ученика са сметњама у развоју.

Родитељи/старатељи ученика са сметњама у развоју имају важну улогу у систему инклузивног образовања. Стога је за напредовање ученика са потешкоћама потребно развијати партнерски однос између родитеља/старатеља, васпитно-образовног особља и инструктора, који подразумева поштовање и спремност на међусобну сарадњу.

Одговорности и обавезе родитеља/старатеља

- омогућити ученику са сметњама у развоју право на стручну подршку и индивидуализовани наставни планови и програми
- деле све релевантне информације које ће допринети личном благостању ученика и његов успех у васпитању и образовању укључујући и податке о прошлости
- развој и унапређење и сву постојећу документацију коју поседује
- пружи подршку у реализацији индивидуалног образовног плана
- пружају договорену подршку и помоћ код куће по препоруци наставника и инструктора
- прате напредак ученика, одржавају редовну комуникацију са члановима одељењског већа, инструкторима и стручним сарадницима школе и благовремено их обавестити о свим променама

Став наставника или инструктора има велики утицај на ученике, колико је различитост добродошла и начин на који се третирају ученици са сметњама у развоју. Наведено утиче на самог ученика, остале ученике и родитеље/старатеље других ученика.

Заједничким напорима инструктора, наставника и родитеља/старатеља, ученици са сметњама у развоју стећи ће све компетенције одређене квалификације и оспособити се за будуће занимање. У циљу унапређења сарадње између школе и инструктора при укључивању ученика са потешкоћама у практичну наставу кроз дуално образовање, неопходно је применити препоручене процедуре.

8. Примери добре праксе

Сарадња Компаније Тигар Тајерс и Средње стручне школе из Пирота

Компанија Тигар Тајерс је има дугу традицију у производњи гума која датира још од 1959. године. Од 2009. године компанија је део Мишлен групе.

Основна делатност Тигар Тајерс-а је производња путничких и полутеретних гума за аутомобиле и комерцијална возила, производња спољних гума за скутере и унутрашњих гума за бицикле.

Тигар Тајерс је један од највећих извозника у земљи, имајући у виду да је 90% укупне производње намењено иностраном тржишту. Предузеће има комплетан технолошки процес, од лабораторије за испитивање сировина и испитивања финалног производа, до сектора развоја производа и инжењеринга. Континуирано се улаже у обуку и едукацију више од 3.500 запослених, као и у побољшање услова живота и рада у фабрици.

Више од деценије, компанија је поуздан партнер локалној заједници, пружајући подршку у кључним областима: образовање, здравство, безбедност саобраћаја и екологија.

Од школске 2019/2020. године, ученици Средње стручне школе са образовног профила техничар за полимере део практичне наставе обављају у производним погонима компаније, која је акредитована, а са ученицима раде инструктори који имају лиценце за рад с децом. Ученици у компанији добијају квалитетну обуку у најсавременијем радном окружењу. Сваки ученик има регулисан Уговор о учењу кроз рад. Посебна пажња посвећена је обезбеђењу мера заштите на раду. У циљу подстицања развоја вештина ученика, као и због њихове посвећености у обављању послова, током практичне наставе студентима се исплаћује новчана накнада прописана Законом и регулисана Уговором о учењу кроз рад.

Код ученика се развија самосталност, одговорност, вештина тимског рада и организационих способности и уче како да решавају различите проблеме на које могу да наиђу у току посла. Ученик је оспособљен да припрема, обликује и израђује смесе и полупроизоде, конфекционира полупроизоде, израђује пнеуматике и

друге производе од гуме, контролише квалитет полупроизвода и готових производа од гуме, пакује и складишти производе, обради, анализира и презентује податке везане за технолошке процесе.

Интересовање и жеља ученика за савладавањем вештина, као и сарадња школе и наставника практичне наставе са компанијом Тигар Тајерс најважније су карике у успешној организацији практичне наставе.